Ὁ τραγικὸς ἐπίλογος τοῦ ἑορτασμοῦ μιᾶς ἀντιστασιακῆς ἐπετείου

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΤΟΝ ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟ

Λεπτομέρειες τοῦ συγκλονιστικοῦ δράματος τῆς Κυριακῆς ποὺ συνετάραξε τὸ Πανελλήνιον

Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΩΝ

Ἡ ἔκρηξις τοῦ φονικοῦ μηχανήματος, ποὺ μετέβαλε σὲ κόλασι αἵματος καὶ θρήνων τὸν πρῶτον ἑορτασμὸν τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως, ἔγινε κάτω ἀπὸ τὴν γέφυρα τοῦ Γοργοποτάμου, τὴν 1.15′ μ.μ. τῆς Κυριακῆς. Ἀπὸ ὁ τεράστιο πλῆθος τῶν ἑορταστῶν (15.000 ἕως 25.000 συνωθοῦντο εἰς ὁ φαράγγι τοῦ ποταμοῦ) ὅσοι εὑρίσκοντο εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν ἑστίαν τῆς ἐκρήξεως, τὴν ἐξέλαβαν ἀρχικῶς ὡς ἑορταστικὸν πυροτέχνημα. Αὐτοὶ ποὺ εὑρίσκοντο πλησιέστερα περιελούθησαν ἀπὸ τὰ αἵματα καὶ τὶς σάρες τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ἀκρωτηριασμένων. Ἐπηκολούθησαν σκηναὶ φρίκης, πανικοῦ καὶ ἀλλοφροσύνης ποὺ ὑπερβαίνουν κάθε δυνατότητα περιγραφῆς. Ὅταν τὴν νύκτα πλέον, διελύθη κάπως ἡ σύγχυσις προεκύψε ὁ ἑξῆς φοβερὸς ἀπολογισμός: Νεκροὶ 13. Τραυματίαι 51.

Τὸ ἱστορικὸ τῆς ἐφιαλτικῆς τραγῳδίας ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἐπετείου τῆς ἀντιστάσεως τῆς γεφύρας τοῦ Γοργοποτάμου, ἀπὸ τὶς ἡνωμένες δυνάμεις τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως ΕΛΑΣ — ΕΔΕΣ, τὴν 26ην Νοεμβρίου 1943, εἶχεν ὀργανωθῆ ἀπὸ τὴν νομαρχίαν Φθιώτιδος, κατ' ἐντολὴν τῆς κυβερνήσεως. Δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἑορτῆς ἀπεστάλη μπουλντόζα καὶ ἰσοπέδωσε τὸν χῶρο ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συγκεντρωθοῦν οἱ ἐπίσημοι. Ἐπίσης στρατιωτικὴ μονὰς προέβη εἰς ἐκκαθάρισιν τῆς γύρω περιοχῆς ἀπὸ θάμνους καὶ ἄλλα φυσικὰ ἐμπόδια. Ἡ ἐπίσημος τελετὴ ἐπρόκειτο, κατὰ τὸ πρόγραμμα, νὰ ἀρχίσῃ τὴν 11.30 πρωινήν. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν 9.30 π.μ. εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἑορτασμοῦ εἶχον συγκεντρωθῆ πολλαὶ χιλιάδες κόσμου.

Πυκνοτάτη ἦτο ἡ παρουσία ὀπαδῶν τῆς Ἀριστερᾶς, οἱ ὁποῖοι εἶχον συρρεύσει μὲ πούλμαν ἀπὸ ὅλας τὰς θεσσαλικὰς πόλεις καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ προέβαιναν εἰς ζωηρὰς ἐκδηλώσεις μὲ ἀριστερὰ συνθήματα. Ἡ ἀφιξις τῶν ἐπισήμων καθυστέρησε λόγῳ τῆς πυκνότητος κινήσεως τῶν ὀχημάτων εἰς τὴν ὁδὸν Λαμίας — Γοργοποτάμου. Ἀφίχθησαν τελικῶς τὴν 12.40 ὁ ὑφυπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ἐμμ. Μπακλατζῆς, οἱ βουλευταὶ κ.κ. Κ. Τσιριμώκος, Δ. Κωστῆς, Ι. Σακελλαρίου τῆς Ε.Κ., Θ. Παππᾶς τῆς ΕΔΑ, κ. Ε. Καλαντζῆς τῆς ΕΡΕ, ὁ νομάρχης Φθιώτιδος κ. Παϊτάκης, ὁ δήμαρχος Λαμιέων κ. Κουτούπης, ὁ ἀρχηγὸς τῆς Στρατιᾶς Κεντρικῆς Ἑλλάδος ἀντιστράτηγος κ. Γουλγουντζῆς, ὁ διοικητὴς τοῦ Στρατηγείου Κεντρικῆς Ἑλλάδος ὑποστράτηγος κ. Μαράντος, ὁ διοικητὴς τοῦ Στρατηγείου κ. Γιαντζῆς, ὁ ἀνώτερος διοικητὴς Χωροφυλακῆς καὶ ὡρισμένοι ἄλλοι ἀξιωματικοὶ Χωροφυλακῆς καὶ Στρατοῦ.

Ὁ ἑορτασμὸς

Οἱ ἐπίσημοι συνεκεντρώθησαν εἰς ἕνα εἰδικὰ διαμορφωμένο χῶρο — ἕνα εἶδος φυσικῆς ἐξέδρας — ὑπῆρχε δὲ διὰ τὸν σχηματισμὸν ζώνης καὶ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τιμῶν δύναμις τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἕνας λόχος στρατοῦ. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἦτο τεράστιον καὶ διὰ ζωηροτάτων ἐκδηλώσεων ἐπεχειρεῖτο ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἀριστερᾶς νὰ δοθῆ ὁ ἰδικός των τόνος εἰς τὸν ἑορτασμόν. Ἡ ἀστυνομικὴ ζώνη δὲν ἐπέτυχε τὸν διαχωρισμὸν ἐπισήμων καὶ μὴ καὶ μᾶλλον ἀπερροφήθη εἰς τὴν μάζαν τῶν ἑορταστῶν. Ἐπίσης σκιώδης ἀπέληξε καὶ ἡ παρουσία τοῦ λόχου τοῦ στρατοῦ. Τὴν 12.45 μ.μ. ἐψάλη ἡ ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ τῶν πεσόντων κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς γεφύρας τὸ 1943 καὶ ἠκολούθησε ὁμιλία τοῦ διευθυντοῦ τῆς Νομαρχίας. Ἐπειτα ἤρχισεν ἡ κατάθεσις στεφάνων ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους.

Τὸ πλῆθος τῶν ἀριστερῶν ἤρχισε ζωηροτάτας ἐκδηλώσεις μὲ τὸ αἴτημα ὅπως δοθῆ ὁ λόγος εἰς ἐκπροσώπους τῆς ἀριστερᾶς. Μὲ ρυθμικὲς κραυγὲς ζητοῦσαν νὰ ὁμιλήσῃ ὁ παριστάμενος «Καπετὰν Νικηφόρος», ὁ ὁποῖος εἶχε συμμετάσχει εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἀνατινάξεως. Αἱ ἐκδηλώσεις ἀπεκορυφώθησαν εἰς διαίας ἀποδοκιμασίας, ὅταν μετὰ τὸν ὑφυπουργὸν κ. Παπακωνσταντίνου, προσῆλθε νὰ καταθέσῃ στέφανον καὶ ὁ βουλευτὴς τῆς ΕΡΕ κ. Καλαντζῆς. Διεκόπη τότε ἡ κατάθεσις στεφάνων καὶ ἤρχισεν ἡ ἀνάκρουσις τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου, ἐνῷ οἱ ἐπίσημοι ἤρχισαν νὰ ἀποχωροῦν.

Τὴν 1.13 μεταμεσημβρινὴν οἱ ἐπίσημοι εἶχαν ἀποχωρήσει ἀπὸ τὸν χῶρον τοῦ ἑορτασμοῦ, ἀλλὰ εὑρίσκοντο ἀκόμη εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Εἰς τὴν αὐτοσχέδιον ἐξέδραν ἐπεκράτει τώρα ὀχλαγωγία. Ἀριστεροὶ διεξεδίκουν τὸ μικρόφωνον ἀπὸ τὸν τελετάρχη, ὁ ὁποῖος ἀνεγίγνωσκε χαιρετιστήρια τηλεγραφήματα. Οἱ «Λαμπράκηδες» ἔστιαν λάβαρα καὶ τραγουδοῦσαν ἀντάρτικα τραγούδια. Μία ὁμὰς εἶχε σηκώσει τὸν «Καπετὰν Νικηφόρον» εἰς τὰ χέρια καὶ κατηυθύνετο πρὸς τὸν χῶρον τῆς τελετῆς. Τότε ἠκούσθη ἡ ἔκρηξις.

Ἡ κόλασις

Ἡ ἔκρηξις ἐσημειώθη τὴν 1.15′ εἰς ἀπόστασιν 100 περίπου μέτρων ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς ἐκδηλώσεως. Ὁ κρότος τῆς ἐκρήξεως δὲν ἦτο μέγας, ἢ ἐκαλύφθη κατὰ μεγάλο ποσοστὸν ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἦτο ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ψευδο - ἐκρήξεως ἑορταστικῆς, εἰς ἀναπαράστασιν τῆς ἀνατινάξεως τῆς γεφύρας.

Ἀλλὰ ἀμέσως ἔπειτα ἀντελήφθησαν ὅτι κάτι τραγικὸ εἶχε συμβῆ. Τὸ πλῆθος ἀνοιξε ἐκεῖ γύρω στὸν χῶρο ποὺ ὑψώθηκε ὁ καπνός, οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ ἔβγαλαν κραυγὲς τρόμου, ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ τρέχῃ πανικόβλητος πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις καὶ μιὰ ἀνατριχιαστικὴ εἰκόνα ἀπεκαλύφθη.

Στὸ χῶρο τῆς ἐκρήξεως ἦσαν πεσμένα αἱμόφυρτα ἀνθρώπινα θύματα. Τὰ πέντε ἦσαν κυριολεκτικὰ πεσμένα τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, ἐνῷ σὲ μικρὴ ἀπόστασι δεξιὰ καὶ ἀριστερά τους, ἦταν τὸ ἀκέφαλο πτῶμα ἑνὸς ἀνδρὸς καὶ τὸ διαλελυμένο ἀπὸ τὰ θραύσματα πτῶμα μιᾶς γυναίκας (ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ «καπετὰν Νικηφόρου» Ἀσημούλας Ραχιώτη, ἡλικίας 37 ἐτῶν). Γύρω ἀπὸ τὴν ἑκατόμβη αὐτὴ σπάραζαν σὲ λίμνη αἵματος δεκάδες τραυματίες. Κτυπημένοι οἱ περισσότεροι πάνω ἀπὸ τὴν μέση καὶ στὸ κεφάλι, μὲ χείνοντα τραύματα στὰ χέρια καὶ στὸ λαιμό, καλοῦσαν ἀπεγνωσμένα σὲ βοήθεια καὶ σέρνονταν στὸ χῶμα προσπαθώντας νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ σημεῖο τῆς ἐκρήξεως. Ἦσαν 49 καὶ 2 ἀπ' αὐτοὺς πέθαναν κατὰ τὴν μεταφορά τους, ἐνῷ ἄλλοι 4 ὑπέκυψαν στὰ φοβερὰ τραύματά τους στὸ νοσοκομεῖο.

Ὑστερία

Ἡ εἰκόνα προεκάλεσε στιγμιαία ἀπολίθωσι φρίκης στὸ τεράστιο πλῆθος. Ἔπειτα ἡ θέα τῶν ἀνθρώπων ποὺ σφάδαζαν, αἱ γοεραὶ κραυγαὶ τῶν πληγωμένων, τὸ αἷμα ποὺ εἶχε πλημμυρίσει τὴν περιοχὴ καὶ εἶχε περιλούσει ὅσους εἶχαν διαφύγει, προεκάλεσαν ἐκδηλώσεις ὁμαδικῆς ὑστερίας. Ἄλλοι ἀπὸ τὸ πλῆθος ἔσπευδαν νὰ φύγουν διὰ νὰ σωθοῦν, ἄλλοι ἁπλῶς ὑβρίζαν καὶ ἐκραύγαζαν ἀπειλάς. Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς των ἦτο ὅτι εἶχε ριφθῆ χειροβομβίς. Ἡ μανία τοῦ πλήθους ἐστράφη τότε πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς χωροφυλακῆς μὲ κραυγὰς «δολοφόνοι», «φονιάδες». Κραυγαί, θρῆνοι, κατάρες, ἀπειλὲς συνέθεταν εἰκόνα φρίκης καὶ κολάσεως. Ἔπειτα μέρος τοῦ πλήθους ἐκινήθη ἐναντίον τῶν ἀνδρῶν τῆς χωροφυλακῆς. Ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες ποὺ εὑρέθησαν ἀπομονωμένοι ἐκακοποιήθησαν ἀπὸ τὸν ὑστερικὸν ὄχλον. Πρὸς στιγμὴν ἠπειλήθη πολὺ μεγαλυτέρα τραγῳδία, ὅταν χωροφύλακες ὥπλισαν αὐτόματα ὅπλα διὰ νὰ ἀμυνθοῦν. Ἀλλὰ ὡς ἀπὸ θαύματος ἀπεφεύχθη νέο λουτρὸ αἵματος.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἐπίσημοι ποὺ μόλις δυὸ - τρία λεπτὰ πρὶν εἶχαν ἀποχωρήσει ἔσπευδαν νὰ ἐπιστρέψουν στὸν τόπο τῆς τραγῳδίας ὅπου μιὰ δύσκολη ἐπιχείρησις μεταφορᾶς τῶν τραυματιῶν εἶχεν ἀρχίσει: Τὰ ὑπερεξακόσια αὐτοκίνητα παρκαρισμένα χωρὶς τάξι εἶχαν «μπουκώσει» τὸν δρόμο καὶ ἦταν ἀδύνατο μέσα σὲ κεῖνο τὸ πανδαιμόνιο νὰ βρεθοῦν οἱ ὁδηγοὶ ποὺ θὰ ἐπεμάκρυναν τὰ αὐτοκίνητα ποὺ ἔφραζαν τὸν δρόμο. Ἔτσι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς τραυματίες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα ἐπὶ τόπου χωρὶς οὐσιαστικὴ βοήθεια, ἐνῷ ἡ Λαμία ἀπεῖχε μόλις 12 χιλιόμετρα.

Ὁ θρῆνος

Κάποιος εἶχε τὴν ἰδέα νὰ σταματήσῃ τὴν ἀμαξοστοιχίαν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὴν γέφυραν 25 λεπτὰ μετὰ τὴν ἔκρηξιν. Θὰ ἐπετυγχάνετο ἔτσι ἡ ταχεῖα μεταφορὰ τῶν τραυματιῶν. Καὶ πράγματι μία ὁμὰς ἀνῆλθε καὶ ἐπεχείρησε νὰ σταματήσῃ τὸ τραῖνο, ἀλλὰ ἀνθυπασπιστὴς τῆς χωροφυλακῆς, τὰ στοιχεῖα τοῦ ὁποίου δὲν ἐξηκριβώθησαν μέσα εἰς τὴν γενικὴν σύγχυσιν, ἠμπόδισε τὸν ὁδηγὸ τῆς ἀμαξοστοιχίας νὰ σταματήσῃ.

Τελικῶς ὁ δρόμος ἠνοιξε καὶ μὲ πολὺ μεγάλην καθυστέρησιν ἤρχισε ἡ μεταφορὰ τῶν τραυματιῶν εἰς τὴν Λαμίαν, μὲ πούλμαν, τρίκυκλα καὶ ἰδιωτικὰ αὐτοκίνητα. Ἡ μεταφορὰ τῶν τραυματιῶν ὁλοκληρώθη τὴν 8ην νυκτερινήν. Ἐξ μεταξὺ αὐτῶν ἀπέθαναν καθ' ὁδὸν ἢ στὸ νοσοκομεῖο τῆς Λαμίας. Τὰ πτώματα τῶν ἑπτὰ νεκρῶν τῆς ἐκρήξεως ἀφέθησαν ἀμετακίνητα εἰς τὸν χῶρον τῆς τραγῳδίας κατὰ διαταγὴν τοῦ εἰσαγγελέως διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς αὐτοψίας.

Εἰς τὸν τόπον τῆς τραγῳδίας ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ ἀραιώνῃ μετὰ τὴν 2αν μεταμεσημβρινήν. Ἐπεβιβάζοντο σὲ πούλμαν, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχαν τοποθετηθῆ πένθιμες κορδέλλες καὶ ἔπαιρναν τὸν πένθιμο δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς. Ἄλλοι, ἕνα δουβὸ πλῆθος, ἐπέστρεφαν μὲ τὰ πόδια. Εἰς τὸν τόπον τῆς συμφορᾶς ἀπέμειναν μόνον τὰ πτώματα, φοβερὰ ἀκρωτηριασμένα, μέσα σὲ λίμνες αἵματος ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ λασπώνῃ, καὶ γύρω τους ὁ θρῆνος λίγων συγγενῶν.

Αὐτόπται ἀφηγοῦνται

Τὴν εἰκόνα τῆς φρίκης δίδουν ἀφηγήσεις αὐτοπτῶν μαρτύρων, ὅπως τοῦ Π. Καρακατσάνη, ὁ ὁποῖος περιέγραψεν ὡς ἑξῆς τὴν τραγῳδία τοῦ Γοργοποτάμου:

«Ἤμουνα ἑκατὸ μέτρα μακρυὰ ἀπὸ τὸ σημεῖον ὅπου ἔγινεν ἡ ἔκρηξις. Οἱ ἐπίσημοι καὶ τὰ ὄργανα τῆς τάξεως εἶχαν ἀποχωρήσει. Τότε ἔγινεν ἡ ἔκρηξις. Ἕνας κρότος τρομερὸς ἐτράνταξε τὴν περιοχή. Καπνὸς πυκνὸς καὶ μαῦρος ἐσκέπασε τὸν χῶρον. Καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἔπεσε στὴν γῆ τρομαγμένος ἢ ἔτρεξε νὰ γλυτώσῃ. Ὅταν ὁ καπνὸς διελύθη, ἀνθρώπινα κορμιὰ ἐσπάραζαν ἐπάνω στὴν γῆ».

«Ἄκουσα τὴν ἔκρηξι ἐνῷ προσπαθοῦσα νὰ ἀπομακρυνθῶ. Ἦταν τόσον αἰσθητή, ὥστε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω ἀγκάλιασα τὸ παιδάκι μου ποὺ εἶχα μαζί μου καὶ ἔπεσα στὸ ἔδαφος γιὰ νὰ τὸ προφυλάξω».

Ἕνας ἄλλος ποὺ ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν κόλασι, ἀφηγεῖται:

«Εἴκοσι χιλιάδες ἄνθρωποι εἴχαμε κατακλύσει ἀπὸ τὶς 11 τὸ πρωῒ ὅλον τὸν χῶρο, κάτω ἀπὸ τὴν γέφυρα τοῦ Γοργοποτάμου. Περιμέναμε γιὰ τὴν τελετὴ τῆς ἐπετείου ἀνατινάξεως τῆς γεφύρας ἀπὸ τὶς ὁμάδες Ἀντιστάσεως. Τραγούδια ἀντηχοῦσαν, πλακάτ ἀνέμιζαν: «Ζήτω ἡ Ἀντίστασι», «Ἀναγνωρίσι», ἄλλα πολλὰ πατριωτικὰ συνθήματα. Ἔφτασαν οἱ ἐπίσημοι στὴν ἐξέδρα ποὺ εἶχε στηθῆ κάτω ἀπὸ τὴν γέφυρα. Ἐψάλη ἡ ἐπιμνημόνευση δέησι καὶ ἐκπρόσωπος τῆς κυβερνήσεως κατέθεσε στέφανο γιὰ ἐκείνους ποὺ ἔπεσαν στὸν Γοργοπόταμο. Ὑστερα τίποτα. Σιωπή. Κανένος λόγος. Οὔτε λέξι. Οἱ ἐπίσημοι μπῆκαν στ' αὐτοκίνητά τους, ἔφυγαν, ἡ τελετὴ εἶχε τελειώσει. Καὶ ξαφνικὰ ἔγινε κόλασι. Ἦταν ἐκείνη ἡ ἐκκωφαντικὴ ἔκρηξις. Κραυγές, πανικός, νεκροί, ἀκρωτηριασμένα σώματα, καπνοί, μυρωδιὰ ἀπὸ μπαρούτι, ἕνα πλῆθος ποὺ ἔχανε τὸν ἑαυτό του. Ὅλα ἔγιναν 15 μέτρα μακρυὰ ἀπὸ τὴν ἐξέδρα τῶν ἐπισήμων. Ἀπόσπασμα ἀπὸ ἄνδρες τοῦ Στρατοῦ βρισκόταν ἐκεῖ, οἱ χωροφύλακες εἶχαν ἀκόμα ἀνοιχτὸ ἕνα διάδρομο γιὰ τὴν ἀναχώρησι τῶν ἐπισήμων. Σὰν νὰ ἔγινε μιὰ καινούργια μάχη στὸν Γοργοπόταμο! Σκηνὲς φρίκης καὶ ὀδύνης. Καὶ ἕνα ἀκατάστατο φευγιὸ 20.000 ἀνθρώπων. Πεντακόσια πούλμαν πιὸ πέρα, γέμισαν μὲ πανικόβλητους ἀνθρώπους, μ' ἐμᾶς. Φύγαμε ἀπὸ τὴν κόλασι ἐκείνη, ἀλλὰ δὲν θὰ τὴν λησμονήσουμε ποτέ».

Αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Γ. Παπανδρέου ἀπαντῶν εἰς δηλώσεις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ΕΡΕ, ἐδήλωσε τὴν πρωΐαν χθὲς τὰ ἑξῆς:

«Ἡ τραγῳδία τοῦ Γοργοποτάμου ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν Βουλήν. Καὶ ἀπετέλει πρόθεσιν τῆς κυβερνήσεως νὰ γίνῃ συζήτησις κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν. Ἀλλὰ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ δὲν ἠρκέσθη νὰ ζητήσῃ τὴν συζήτησιν εἰς τὴν Βουλήν. Προσδιώρισε καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς συζητήσεως, εἰπὼν ὅτι ὀφείλει ὁ πρωθυπουργὸς νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ δώσῃ λόγον. Τὴν ἔννοιαν αὐτὴν τῆς συζητήσεως δὲν ἀποδέχεται ἡ κυβέρνησις. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰ γίνῃ σήμερα ἡ συζήτησις εἰς τὴν Βουλήν. Θὰ γίνῃ αὔριον Τρίτην, μὲ πρωτοβουλίαν τῆς κυβερνήσεως».

Ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος («καταγγέλλει»)

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΡΕ κ. Π. Κανελλόπουλος ἐδήλωσε ἐνωρὶς τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, ἀπὸ τὰς Πάτρας ὅπου εὑρίσκετο, τὰ ἀκόλουθα:

«Καταγγέλλω ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν παραδίδει τὴν χώραν περισσότερον εἰς τὴν ἀναρχίαν. Δι' ὅσα συνέβησαν εἰς τὸν Γοργοπόταμον ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἡρωικοῦ κατορθώματος Ἑλλήνων κατὰ τὴν κατοχὴν ἐκείνη εἶναι ὑπεύθυνος (φαίνεται ὅτι δὲν ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν Ἐκρηξιν, ἀλλὰ τὰς κομμουνιστικὰς ἐκδηλώσεις). Τὸ ὅτι ἐπεχειρήθη ἡ θρασεῖα μονοπώλησις καὶ ἡ ἀνίερος ἐκμετάλλευσις τοῦ κατορθώματος τούτου ἐκ μέρους τῶν κομμουνιστῶν, εἶναι βεβαίως ἀνεπίτρεπτον. Ἀλλ' εἶναι τὸ ὀλιγώτερον. Πιταίομεν εἰς τοῦτο ὅλοι μας. Διότι δὲν ἐφροντίσαμεν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν νὰ ἀποσπάσωμεν ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας τὸ δικαίωμα ἑορτασμοῦ ἐθνικῶν ἐπετείων, συνδεομένων πρὸς τοὺς θρυλικοὺς ἀγῶνας τῆς Κατοχῆς ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν βεβήλων, οἱ ὁποῖοι συνηγωνίσθησαν τοὺς κατακτητὰς εἰς βαρβάρους πράξεις καὶ σφαγάς.

»Δὲν κατηγορῶ τὴν κυβέρνησιν διότι ἔδωσεν εἰς τὴν χθεσινὴν ἐπέτειον ἐπίσημον χαρακτῆρα. Τὴν κατηγορῶ διότι ἐδημιούργησεν εἰς τὸν τόπον ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τοιοῦτον κλῖμα, ὥστε καὶ ἡ ἐπισήμως ὁριζομένη ἑορτὴ νὰ μεταβάλλεται κατὰ τρόπον ποὺ ὑπενθυμίζει τὴν πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου περίοδον.

»Τὴν κατηγορῶ, ἐπὶ πλέον, διότι ἐνῶ ὤφειλε νὰ γνωρίζῃ, καὶ ἀσφαλῶς ἐγνώριζε, τί θὰ συνέβαινε, δὲν ἔλαβεν οὔτε τὰ στοιχειωδῶς ἐπιβαλλόμενα μέτρα.

»Τὴν κατηγορῶ, διότι ἐν τῷ προσώπῳ τῶν παραστάντων ὑπουργῶν, ἀντιπροσώπων τῆς Βουλῆς καὶ κρατικῶν λειτουργῶν ἐπέτρεψε νὰ ὑποστῇ ἐξευτελισμὸν αὐτὸ τοῦτο τὸ κράτος.

»Τὴν κατηγορῶ διότι ἀφῆκε νὰ περιϋβρισθῇ ὁ ἑλληνικὸς στρατός, ὁ ὁποῖος δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὴν διὰ νὰ τὸν μεταχειρίζεται ὅπως θέλει καὶ νὰ τὸν ἐκθέτῃ εἰς μείωσιν, ἀλλ' ἀνήκει εἰς τὸ ἔθνος.

»Πέραν τοῦ γεγονότος τῆς σημειωθείσης τραγικῆς εἰς ἀποτέλεσμα ἐκρήξεως, τὸ ὁποῖον καλεῖται νὰ διευκρινήσῃ ἡ διαταχθεῖσα ἀνάκρισις (κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν παράγραφον ταύτην εἰκάζεται ὅτι τὰ προηγούμενα δὲν ἀνεφέροντο εἰς τὴν ἔκρηξιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς ἐκδηλώσεις), κατὰ τὴν χθεσινὴν ἡμέραν ἐξετέθη ὑπὸ τὰ ὄμματα κυβερνήσεως οὐχὶ ἁπλῶς ἀνικάνου, ἀλλὰ καὶ προαγωγοῦ τῆς ἀναρχίας, τὸ ἐθνικὸν κράτος εἰς τὴν δοκιμασίαν ἀνηκούστου ἐξευτελισμοῦ.

»Καλῶ τὸν κ. πρωθυπουργὸν νὰ ἐμφανισθῇ σήμερα Δευτέραν εἰς τὴν Βουλὴν διὰ νὰ δώσῃ λόγον ἐνώπιον τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν».

Αἱ καταγγελίαι τῆς ΕΔΑ

Ἡ ΕΔΑ ἐξέδωσεν, ἐξ ἄλλου, τὴν ἀκόλουθον ἀνακοίνωσιν:

«Αἰσθήματα βαθυτάτης ὀδύνης καὶ ἀνησυχίας συνέχουν ὁλόκληρο τὸ ἔθνος. Ὁ ἱερὸς χῶρος τοῦ Γοργοποτάμου ἐβάφη χθὲς μὲ αἷμα. Ὑπάρχουν 10 νεκροὶ καὶ 75 τραυματίες, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους πολλοὶ διατρέχουν ἄμεσο κίνδυνο. Ἀκριβῶς τὴν ὥρα ποὺ χιλιάδες λαοῦ, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, παρακολουθοῦσαν τὴν τελετὴ τοῦ πανηγυρισμοῦ, γιὰ τὴν 22α ἐπέτειο τοῦ ἡρωικοῦ κατορθώματος τῆς ἀνατίναξης τῆς γέφυρας τοῦ Γοργοποτάμου, ὁ ἱστορικὸς χῶρος συγκλονίστηκε ἀπὸ ἔκρηξη — τὸ ὑπουργεῖον Δημοσίας Τάξεως ἀναφέρει ὅτι ἐξερράγη «ἐκρηκτικὸ μηχάνημα» — καὶ ὁ τόπος γέμισε ἀπὸ νεκροὺς καὶ τραυματίες.

»Ἡ Ε.Ε. τῆς ΕΔΑ καὶ ὅλος ὁ λαός, ἀξιώνουν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση, ἀπὸ τὶς ὑπεύθυνες ἀρχές, νὰ χυθῇ πλήρες φῶς. Νὰ ὑπάρξῃ τὸ ταχύτερο μιὰ σαφής, συγκεκριμένη καὶ λεπτομερὴς κυβερνητικὴ ἀνακοίνωση, καὶ ἀπάντησι σ' ὅλα τὰ κρίσιμα ἐρωτήματα ποὺ θέτει ἡ τραγῳδία τοῦ Γοργοποτάμου:

»Ποιὸ ἦταν τὸ εἶδος τοῦ φονικοῦ «ἐκρηκτικοῦ μηχανήματος», καὶ πῶς βρέθηκε ἐκεῖ;

»Τί προκύπτει ἀπὸ τὰ θραύσματα καὶ ἡ ἀνίερος ἐκμετάλλευσις τοῦ κατορθώματος τούτου ἐκ μέρους τῶν κομμουνιστῶν, εἶναι βεβαίως ἀνεπίτρεπτον. Ἀλλ' εἶναι τὸ ὀλιγώτερον. Πιταίομεν εἰς τοῦτο ὅλοι μας. Διότι δὲν ἐφροντίσαμεν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν νὰ ἀποσπάσωμεν ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας τὸ δικαίωμα ἑορτασμοῦ ἐθνικῶν ἐπετείων, συνδεομένων πρὸς τοὺς θρυλικοὺς ἀγῶνας τῆς Κατοχῆς ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν βεβήλων, οἱ ὁποῖοι συνηγωνίσθησαν τοὺς κατακτητὰς εἰς βαρβάρους πράξεις καὶ σφαγάς.

»Δὲν κατηγορῶ τὴν κυβέρνησιν διότι ἔδωσεν εἰς τὴν χθεσινὴν ἐπέτειον ἐπίσημον χαρακτῆρα. Τὴν κατηγορῶ διότι ἐδημιούργησεν εἰς τὸν τόπον ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τοιοῦτον κλῖμα, ὥστε καὶ ἡ ἐπισήμως ὁριζομένη ἑορτὴ νὰ μεταβάλλεται κατὰ τρόπον ποὺ ὑπενθυμίζει τὴν πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου περίοδον.

»Τὴν κατηγορῶ, ἐπὶ πλέον, διότι

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛΙΔΑ 6

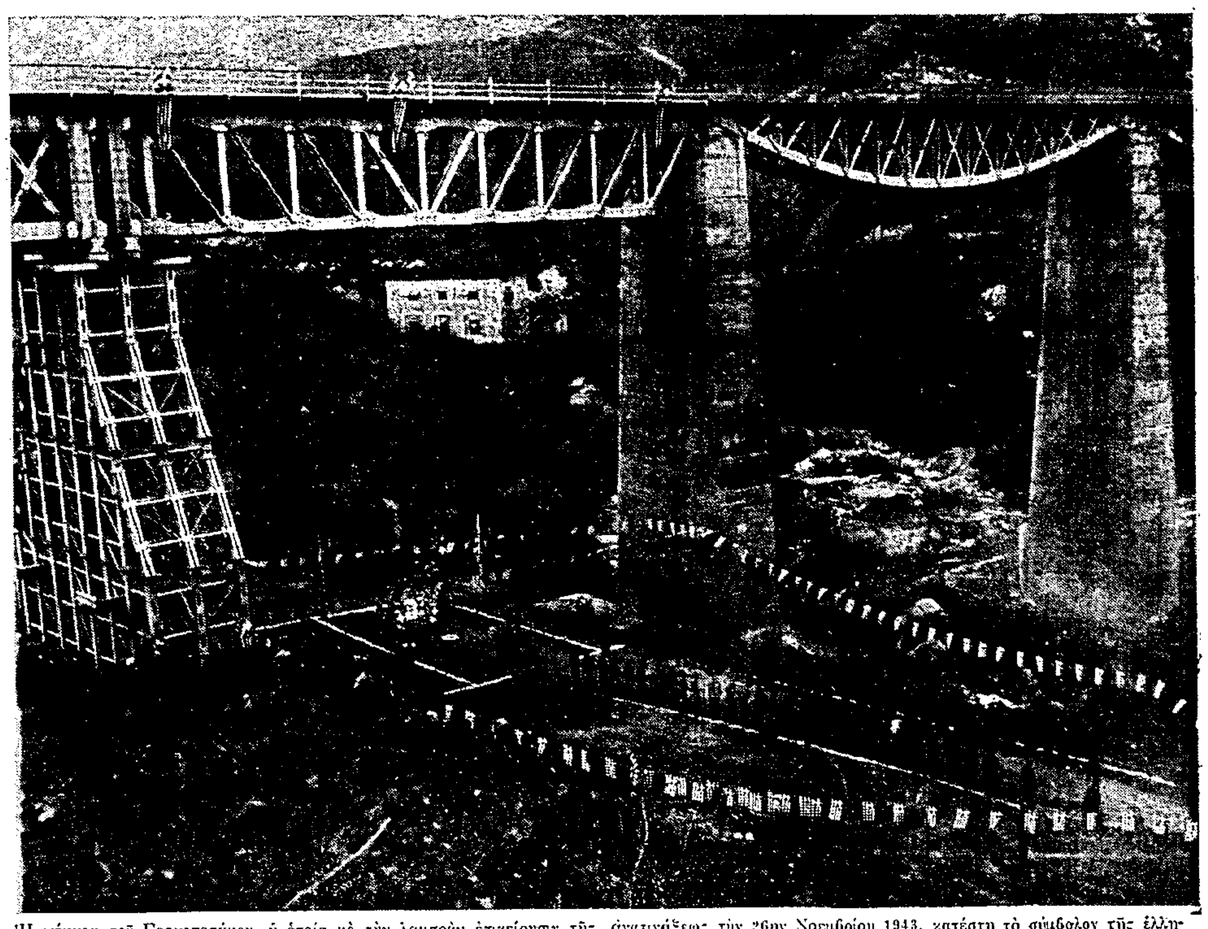

Ἡ γέφυρα τοῦ Γοργοποτάμου, ἡ ὁποία μὲ τὴν λαμπρὰν ἐπιχείρησιν τῆς ἀνατινάξεως τὴν 26ην Νοεμβρίου 1943, κατέστη τὸ σύμβολον τῆς ἑλληνικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς κατοχῆς, ἐπέτρωτο νὰ ἀποτελέσῃ τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς τὸ σκηνικὸν φοβερᾶς πολυνέκρου τραγῳδίας. Δεκατρεῖς νεκροὶ καὶ πενήντα δύο τραυματίαι εἶναι ὁ ἰσολογισμὸς ἑνὸς ἑορτασμοῦ, τὸν ὁποῖον μετέβαλε σὲ λουτρὸν αἵματος παλαιὰ λησμονημένη νάρκη τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἡ ἀνωτέρω φωτογραφία ἐλήφθη ἐνωρὶς τὴν πρωΐαν, εὐθὺς μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς στρατιωτικῆς παρατάξεως καὶ προτοῦ ἀκόμη συγκεντρωθοῦν αἱ χιλιάδες τῶν ἑορταστῶν, ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ὑποστοῦν μίαν ἐμπειρίαν κολάσεως.

Ὁ σκοπὸς χωροφύλαξ ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον ἀπὸ τὸν φρικιαστικὸν σωρὸν τῶν πτωμάτων, εἰς τὴν κοιλάδα τῆς κολάσεως.

Στρατιωτικὰ ὀχήματα, ἰδιωτικὰ αὐτοκίνητα καὶ τρίκυκλα ἀκόμη ἐχρησιμοποιήθησαν διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν δεκάδων τραυματιῶν, ἐξ ὧν τῶν ὁποίων ἀπέθαναν ἀργότερα εἰς τὸ Κρατικὸν Νοσοκομεῖον. Ἀνωτέρω, ἕνας βαρέως τραυματίας μεταφέρεται ἐπὶ στρατιωτικοῦ ὀχήματος.

Ὀλίγα μόνον λεπτὰ πρὸ τῆς ἐκρήξεως ὁ ὑφυπουργὸς κ. Παπακωνσταντίνου, ὁ